

Sygn. akt I C 350/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 maja 2014r.

Sąd Okręgowy w Lublinie I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: **Sędzia Sądu Okręgowego Zofia Homa**

Protokolant: Ilona Pasternak

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 12 maja 2014 r.

sprawy z powództwa S. Ż.

przeciwko Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez Naczelnika Urzędu Celnego w L.

o zapłatę

I. powództwo oddała;

II. nie obciąża powoda S. Ż. kosztami procesu;

III. nieuiszczoną opłatę od pozwu od której powód był zwolniony przejmuje na rachunek Skarbu Państwa.

Sygn. akt **I C 350/13**

UZASADNIENIE

W pozwie wniesionym w dniu 4 kwietnia 2013 roku powód S. Ż. wniósł o zasądzenie od Skarbu Państwa reprezentowanego przez Naczelnika Urzędu Celnego w L. kwoty 126 980,00zł. tytułem odszkodowania wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz zasądzenia od pozwanego na rzecz powoda kosztów procesu według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Uzasadniając żądanie pozwu, powód wskazał, że w dniu 21 maja 2009r. Naczelnik Urzędu Skarbowego w L., reprezentujący prawa Skarbu Państwa dokonał zatrzymania trzech automatów do gier będących własnością powoda o nazwach (...), (...) oraz (...). Od dnia zatrzymania, aż do dnia ostatecznego zwrotu, tj. od dnia 22 maja 2009 roku do dnia 4 czerwca 2012 roku przedmioty przynoszące dochód znajdowały się w wyłącznym posiadaniu pozwanej.

Podstawą zajęcia było zabezpieczenie dowodów rzeczowych w związku ze wszczęciem postępowania karno – skarbowego na podstawie art. 107 § 1 k.k.s.

Wyrokiem z dnia 30 listopada 2011 roku Sąd Rejonowy w Puławach, wydanym w sprawie II Ks 43/10 uniewinnił powoda od zarzucanego mu czynu oraz nakazał zwrócić na jego rzecz zajęte dowody rzeczowe w postaci trzech automatów do gier oraz pieniędzy w kwocie 1 145,00zł. powyższe orzeczenie uprawomocniło się w dniu 9 lutego 2012 roku.

W ocenie powoda zasadność jego stanowiska w zakresie odpowiedzialności pozwanej za czyn niedozwolony jest niewątpliwa. W świetle niniejszej sprawy pozwana odznaczyła się dalece idącą nieznajomością przepisów prawa na dzień podjęcia działań, a w szczególności przepisu art. 2 ust. 2a i 2b ustawy z dnia 29 lipca 1992 roku „o grach i zakładach wzajemnych” (Dz. U z 2004r., nr 4, poz. 27 z późn. zm.). Powód nie urządził gier na automatach w celu

uzyskania przez grających korzyści majątkowych w postaci pieniężnej lub rzeczowej, a jedynie tak dostosował ich konstrukcję, że osoba grająca uzyskiwała wyłącznie satysfakcję z gry, o czym wiedziała przed jej rozpoczęciem, a wrzucane przez nią monety powodowały dopisywanie punktów na maszynie bez możliwości uzyskania ich zwrotu tak w całości lub w części albo ich wielokrotności, ani też nie dawały żadnych uprawnień uzyskania korzyści rzeczowych lub korzyści w postaci odpłatnych usług.

Powód wskazał, że w świetle art. 361§2 k.c. może domagać się zarówno naprawienia szkody rzeczywistej jak i kompensacji strat w postaci utraconych korzyści. Wobec tego, że powód pozbawiony został urządzeń przynoszących dochód, to odszkodowanie, którego się domaga, stanowi równowartość utraconych z tego tytułu korzyści. Ponadto wskazał, że od dnia faktycznego uruchomienia automatów do gier i spełnienia przez nie funkcji zarobkowych do dnia ich zatrzymania tj. od 12 maja 2009r. do dnia 21 maja 2009 r., przychód jaki uzyskał z tytułu ich użytkowania wyniósł 1 145,00zł. Wskazana kwota została uzyskana w ciągu 10 dni działania automatów. Powyższe daje uprawnienie, z uwzględnieniem metody porównawczej, że w dalszych dniach użytkowania automatów powód uzyskiwałby dochód w postaci 114,50zł. dziennie. W związku z tym, że od dnia w którym powód został wyzuty z posiadania zajętych automatów, do dnia ich ostatecznego zwrotu minęło 1109 dni, to kwota jaką powód mógłby hipotetycznie w tym okresie uzyskać z pracy maszyn wyniosłaby 126 980,00zł. Taką też kwotę powód żąda niniejszym pozwem (pozew z uzasadnieniem, k. 2 -8).

W odpowiedzi na pozew, złożonej w dniu 5 lipca 2013 roku, pozwany Skarb Państwa reprezentowany przez Naczelnika Urzędu Celnego w L. zastępowany przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa wnosił o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powoda na rzecz Skarbu Państwa – Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa kosztów postępowania według norm przepisanych.

Uzasadniając swoje stanowisko, pozwany podniósł, iż powód nie udowodnił żadnej z przesłanek warunkujących uznanie zasadności roszczenia wynikającego z pozwu. Wskazał, że dokonane przez funkcjonariuszy celnych czynności były zgodne z przepisami prawa. Ponadto wskazał, że powód nie udowodnił przesłanki odpowiedzialności w postaci powstania uszczerbku, a zwłaszcza, iż poniósł szkodę w wysokości 126 980,00zł. (odpowiedź na pozew, k.27 - 38).

W toku postępowania stanowiska stron nie uległy zmianie.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Powód S. Ż. od dnia 1 maja 2009 roku rozpoczął działalność gospodarczą polegającą na prowadzeniu klubu kibica piłki nożnej. Klub pod nazwą (...) mieścił się w P. przy ulicy (...). W klubie był alkohol, przekąski, automaty do gier, piłkarzyki, telewizory, konsole playstation. Rozpoczynając działalność uzyskał wpis do ewidencji działalności gospodarczej oraz koncesje na alkohol. Nie posiadał zezwolenia na automaty do gry. W dniu 12 maja 2009 roku zainstalował w swoim lokalu między innymi trzy automaty do gry o nazwach (...), (...) i (...). Do 21 maja 2009 roku w automatach tych znajdowało się 1 145,00zł. W lokalu tym zainstalowane były ponadto dwa plazmowe telewizory, jeden telebim, dwa mniejsze telewizory, dwie konsole do gry. Oplata za energię elektryczną wynosiła 800,00 – 900,00zł. za dwa miesiące. Lokal był czynny 24 godziny na dobę. Ponadto do kosztów utrzymania lokalu wchodziło wynagrodzenie barmanki w kwocie 1 500,00zł. miesięcznie, opłata za czynsz, opłata za ubezpieczenie barmanki, powoda. Działalność lokalu już w maju 2009r. przyniosła stratę.

W dniu 21 maja 2009 roku została przeprowadzona kontrola przez Urząd Celný w L. w zakresie urządzenia gier na automatach. Kontrolę przeprowadzili funkcjonariusze Izby Celnej w B. w osobach A. I. i R. S.. Kontrola była przeprowadzana z udziałem powoda do czasu, do kiedy kontrolujący nie stwierdzili, że jest on pod wpływem alkoholu. Podczas kontroli zostały zatrzymane trzy automaty do gry (...), (...) i (...). Automaty te nie posiadały poświadczenia rejestracji przez Ministra właściwego do spraw finansów publicznych, zezwolenia Dyrektora Izby Skarbowej oraz zatwierdzonego regulaminu. Na podstawie wyników kontroli zostało wszczęte w dniu 26 maja 2009 roku dochodzenie w sprawie o przestępstwo skarbowe przeciwko powodowi a wyżej opisane automaty do gry zostały uznane za dowody rzeczowe (protokół kontroli k. 39, protokół użycia urządzenia kontrolno – pomiarowego do ilości oznaczania alkoholu w wydychanym powietrzu k. 40, protokół oględzin k. 44, protokół zatrzymania przedmiotów k. 46, spis i opis rzeczy

k. 47, postanowienie o wszczęciu dochodzenia k. 48, postanowienie o uznaniu za dowód rzeczowy k. 51, zeznania świadków: A. I. k. 110v. – 111v. , R. S. k. 111v. – 112, zeznani powoda S. Ż. k. 155v. – 156)

W lipcu 2009 roku przeciwko S. Ż. został skierowany do Sądu Rejonowego w Puławach akt oskarżenia o przestępstwo skarbowe określone w art. 107§1 k.k.s. Wyrokiem z dnia 30 listopada 2011 roku Sąd Rejonowy w Puławach II Wydział Karny, sygn. akt II Ks 43/10 uniewinnił powoda od popełnienia zarzucanego mu czynu. Nakazał zwrócić powodowi dowody rzeczowe w postaci automatów do gier o nazwach (...), (...) i (...) oraz kluczy do automatów a ponadto pieniądze w łącznej kwocie 1 145,00zł. wyrok uprawomocnił się w dniu 9 lutego 2012 roku (akta sprawy II Ks 43/10 Sądu Rejonowego w Puławach k. 32, 161).

Po uprawomocnieniu się wyroku dowody rzeczowe w postaci automatów do gier, kluczy i pieniędzy w kwocie 1 140,00zł. zostały zwrócone powodowi (zeznania powoda k. 155v. – 156, 91).

Powód działalność gospodarczą w tym lokalu prowadził do końca stycznia 2010 roku.

Ustalając stan faktyczny Sąd oparł się na wskazanych powyżej dowodach.

Odnosnie dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy, należy wskazać, iż żadna ze stron nie zgłaszała zastrzeżeń, co do ich prawdziwości. Sąd z urzędu również nie dostrzegł jakichkolwiek podstaw do zakwestionowania ich mocy dowodowej. Stąd też, ta kategoria dowodów została obdarzona walorem wiarygodności.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo nie mogło zostać uwzględnione, z uwagi na nie sprostanie powoda obowiązkowi udowodnienia faktów koniecznych do skutecznego oparcia swojego roszczenia

Mając powyższe na uwadze, należy wskazać, iż ewentualną odpowiedzialność pozwanego Skarbu Państwa należałoby rozpoznawać na zasadzie art. 417 § 1 k.c., stanowiącego, iż za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej ponosi odpowiedzialność Skarb Państwa lub jednostka samorządu terytorialnego lub inna osoba prawna wykonująca tę władzę z mocy prawa.

Z treści powyższego przepisu wynika, iż Skarb Państwa ponosi odpowiedzialność odszkodowawczą, jeżeli zaistnieją łącznie następujące przesłanki:

- wystąpiła szkoda,
- jej wyrządzenie jest następstwem niezgodnego z prawem wykonania czynności z zakresu władzy publicznej,
- pomiędzy powstaniem szkody, a niezgodnym z prawem wykonaniem czynności z zakresu władzy publicznej istnieje normalny (adekwatny) związek przyczynowy.

Przez szkodę należy w przedmiotowym przypadku rozumieć uszczerbek o charakterze majątkowym. Przesłankę odpowiedzialności za powstałą szkodę stanowi również niezgodne z prawem wykonywanie władzy publicznej. Oznacza to, że przesłanką odpowiedzialności jest zarówno bezprawność działania, tj. działanie z naruszeniem prawa, jak i zaniechanie, w przypadku, gdy przepis prawa określa obowiązek podejmowania określonych czynności. Z kolei pojęcie związku przyczynowego oceniane jest na zasadach ogólnych wynikających z art. 361 § 1 k.c., a więc Skarb Państwa ponosi odpowiedzialność za normalne następstwa niezgodnego z prawem działania lub zaniechania przy wykonywaniu władzy publicznej. Istotne jest jednak również i to, że odpowiedzialność na wskazanej powyżej podstawie jest niezależna od winy konkretnego podmiotu. Wina nie stanowi bowiem przesłanki odpowiedzialności z art. 417 k.c.

Odnosząc powyższe do przedmiotowej sprawy należy wskazać, iż S. Ż. domagał się zasądzenia na jego rzecz od pozwanego Skarbu Państwa reprezentowanego przez Naczelnika Urzędu Celnego w L. kwoty 126 980,00zł. tytułem

odszkodowania za bezprawne uniemożliwienie mu prowadzenia działalności poprzez zatrzymanie trzech automatów do gier stanowiących własność powoda.

W ocenie Sąd powód nie udowodnił przesłanki odpowiedzialności Skarbu Państwa w postaci powstania uszczerbku, a zwłaszcza, że poniósł szkodę w wysokości 126 980,00zł. Powód korzystał z zatrzymanych automatów przez okres od dnia 12 do 21 maja 2009 roku. W automatach znajdowała się kwota 1 145,00zł. Kwota ta nie może stanowić podstawy do wyliczenia hipotetycznej, rzekomej szkody powoda w postaci nieosiągniętych korzyści. Powód w żaden sposób nie udowodnił, że kwota ta była obciążona różnymi kosztami których nie potrafił wyliczyć, a są to na przykład koszty energii elektrycznej którą zużywały automaty, podatki które obciążały cały lokal. Ponadto lokal powoda już w pierwszym miesiącu działalności generował straty. Powód nie udowodnił w szczególności poprzez dokumenty finansowe, że użytkowanie zatrzymanych automatów zapewniłoby mu dochód na prowadzenie działalności gospodarczej przynoszącej zyski. Twierdzenie powoda, że trzy automaty stanowiły o atrakcyjności jego lokalu dla potencjalnych klientów nie zostało w żaden sposób udowodnione. Na rozprawie w dniu 27 stycznia 2014 roku powód został zobowiązany do złożenia dokumentacji księgowej za cały okres prowadzonej przez niego działalności gospodarczej. Obowiązek ten nie został przez stronę powodową wykonany (protokół rozprawy k. 113). Pozbawiło to Sąd możliwości oceny faktycznej kondycji finansowej powoda i wyliczenia ewentualnej szkody.

W przedmiotowym lokalu powód zaprzestał prowadzenia działalności gospodarczej już po około pół roku jego funkcjonowania a więc trudno stwierdzić, że wcześniejszy zwrot zatrzymanych automatów przynosił by przychód w sytuacji gdy powód nie mógłby z nich korzystać.

W tak ustalonym stanie faktycznym należy uznać, iż roszczenie powoda nie zostało w żadnym zakresie udowodnione i nie znajduje uzasadnienia w treści art. 417 § 1 k.c.

Z tych wszystkich względów i na podstawie powołanych przepisów, Sąd oddalił powództwo.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 102 k.p.c.

Sąd miał świadomość, iż generalną zasadą w zakresie rozliczenia kosztów procesu jest odpowiedzialność za wynik procesu (art. 98 k.p.c.). Zgodnie z tą zasadą koszty procesu w niniejszej sprawie, poniesione przez stronę pozwaną winny być jej zwrócone przez stronę powodową w zakresie w jakim przegrała sprawę. Niemniej jednak art. 102 k.p.c. przewiduje odstępianie od tej zasady w szczególnie uzasadnionych przypadkach. W piśmiennictwie podnosi się, iż art. 102 k.p.c. urzeczywistnia zasadę słuszności i jako przepis wyjątkowy – stanowiący wyłom w zasadzie odpowiedzialności za wynik procesu – nie podlega wykładni rozszerzającej. Nie konkretyzuje on pojęcia „wypadków szczególnie uzasadnionych”, toteż ich kwalifikacja należy do sądu, który – uwzględniając całokształt okoliczności konkretnej sprawy – powinien kierować się własnym poczuciem sprawiedliwości. W postanowieniu z dnia 14 stycznia 1974 roku, w sprawie o sygn. akt II CZ 223/73, Sąd Najwyższy wyraził pogląd, który Sąd w pełni podziela, iż: „zastosowanie przez sąd art. 102 k.p.c. powinno być oceniane w całokształcie okoliczności, które by uzasadniały odstępstwo od podstawowych zasad decydujących o rozstrzygnięciu w przedmiocie kosztów procesu. Do kręgu tych okoliczności należą, zarówno fakty związane z samym przebiegiem procesu, jak i fakty leżące na zewnątrz procesu, zwłaszcza dotyczące stanu majątkowego (sytuacji życiowej). Okoliczności te powinny być oceniane przede wszystkim z uwzględnieniem zasad współżycia społecznego.

Mając na uwadze powyższe rozważania, jak też sytuację majątkową powoda S. Ż., który nie posiada żadnego majątku, jest osobą bezrobotną, Sąd orzekł, jak w sentencji wyroku.

Natomiast nieuiszczona opłata sądowa od pozwu, na podstawie art. 113 ust. 4 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2005 roku, Nr 167 poz. 1398 ze zmianami), została przejęta na rzecz Skarbu Państwa wobec braku podstaw do obciążenia nią którejkolwiek ze stron, z uwagi na wynik procesu oraz z uwagi na treść postanowienia tut. Sądu, zwalniającego powoda S. Ż. od opłaty sądowej w całości.

Mając na uwadze całokształt okoliczności sprawy, powyższe rozważania i na podstawie wyżej powołanych przepisów, Sąd Okręgowy orzekł, jak w sentencji wyroku. .